

Hurra för 30 år i år! Solvögat har bläddrat igenom de första medlemsbladen från 1991 och dragit lite i några röda trådar om föreningens historia, slöjdens plats i samhället och hur det är att vara medlem.

TEXT LINA SUNDBERG

RIKSVÄVARNA 30 ÅR

VAR BÖRJAR EN historia? Det beror ju på vem som berättar, och varför man berättar. Ska man prata om Riksvävarna spirar föreningen ur den tidigare fackorganisationen för vävlärare, Vävlärarnas riksförening. År 1989 bildade Svenska Facklärarförbundet (SFL) och Sveriges Lärarförbund (SL) en gemensam fackorganisation, Lärarförbundet, som skulle företräda alla lärare, oavsett ämne. Vävlärarnas riksförening som tillhört SFL tillsatte en interimsstyrelse (en tillfällig styrelse) då många av de som tidigare varit medlemmar av Vävlärarnas riksförening ville fortsätta sin organisering för att verka för handvävningen. Men den nya föreningen skulle inte bara företräda vävlärare, utan alla som var intresserade av vävning. I ett informationsblad från 1990 står att interimsstyrelsen dragit upp riktlinjer för arbete inom följande områden:

- Utveckla kunskapen inom vävkonsten
- Bevara gamla traditioner
- Skapa och upprätthålla internationella kontakter
- Främja forsknings- och utvecklingsarbete

AGNETA NILSSON, ordförande i interimsstyrelsen, och som även valdes till ordförande till Riksföreningen för Handvävning 23 mars 1991, berättar att ett ankare i processen att driva igenom idén till en intresseförening för handvävningen var Inga-Lill Danielsson. Inga-Lill Danielsson valdes till sekreterare i den första styrelsen. Att omforma en förening sker inte utan turbulens, men Agneta Nilsson säger att det blev väldigt bra, och trycker på att de ville att det skulle bli en förening som inkluderade både vävlärare, yrkesverksamma vävare och hobbyvävare och att det var viktigt. Hon beskriver styrelsemötena som fina minnen där de träffades hemma hos varandra, även om de som idag, var spridda över landet.

Vävlärarnas riksförening hade befintliga föreningar i alla län som den nya riksföreningen skulle bygga vidare på. Riksföreningen bestod i starten av 16 kretsar. Kretsarna byter sedan namn till regioner och 2010 fanns 17 regioner, idag finns 15 aktiva regioner.

I samband med föreningens bildande bestämdes att det skulle finnas ett medlemsblad som byggde på artiklar som medlemmarna skickade in och för att sprida föreningsinformation. Namnförslag till medlemsbladet var *Skälbladet*, *Vi vävare*, *Solvögat*, *Sveriges väv* och *Vävforum*. Även namn på föreningen diskuterades. På informationsbladet från interimsstyrelsen står det Intresseförening inom handvävning, det blev 1991 Riksföreningen för handvävning som 2016 byttes till Riksvävarna.

Idag står det i stadgarna att föreningens ändamål är att vara ett nätverk och en ideell förening för alla vävintresserade och att "Riksvävarna verkar för att vävkunnigheten förnyas och bevaras samt sprider information om handvävningens historiska betydelse. Riksvävarna medverkar till att skapa kontakter med olika organisationer för främjande av handvävningen."

NÄMNDEN FÖR hemslöjdsfrågor är en statlig myndighet med uppdrag att främja hemslöjd. Före 1992 tillhörde Nämnden för hemslöjdsfrågor Industridepartementet. Anneli Palmsköld, professor i kulturvård med inriktning mot hantverksvetenskap på Göteborgs universitet, berättar att som politikområde är Nämnden för hemslöjdsfrågor nu organiserad under kulturdepartementet, men samlokaliseras med Tillväxtverket, som jobbar med tillväxt och konkurrenskraft.

– Det är en yttring av hur slöjdfrågorna glider emellan dessa båda områden, en viktig och omtyckt kulturyttring men också en företeelse som vissa livnär sig på. Detta är en möjlighet men har också visat sig vara en svårighet. När hemslöjdsföreningarna i landet fortfarande bedrev försäljning i butiker, var det till exempel inte möjligt att söka medel avsedda för kulturområdet eftersom det klassades som en affärsdrivande verksamhet som skulle stå på egna ben.

För en förening som ska samla och verka för många finns flera utmaningar. En av dem är ålder. I vävstugorna ser det olika ut, i vissa finns en blandning av äldre och yngre, men det lyfts att många

Vänster sida: Illustration av textilkonstnär Mona Carbe, som även skapat loggan för Riksvävarna.

FOTO GERD STRÖMBERG

Inga Danielsson, Östergötlands handvävare, i kapp av tyg hon vävt i härliga färger.

FOTO JOHAN OLSSON

Agneta Nilsson inviger jubileumsutställningen för Vi Vävare i Skåne på Höganäs museum 2016. Från vänster Raija Olsson och Maritta Carlström. Yvonne Bengtsson står längst till höger.

är äldre. Att kunna mötas över generationer är en styrka i att dela ett hantverk, men också en utmaning att nå ut med information och aktiviteter och få nya medlemmar.

– Jag tycker slöjden och hantverket idag är genuint gränsöverskridande i sociala media-världen, säger Anneli Palmsköld. Som 59-åring rör jag mig lätt mellan olika slöjd- och hantverksgrupper som i vissa fall domineras av inlägg från personer som är betydligt yngre än mig. Jag skulle inte på ett självklart sätt möta denna ålderskategori i vardagen. Jag kan också lätt röra mig mellan grupper som kommunicerar på svenska, danska, norska och engelska. Sedan femton år tillbaka har intresset för att göra och tillverka saker för hand bara ökat och de som sveps med (som inte har vuxit upp med detta) är det väldigt enkelt att nå likasinnade. Så var det inte när jag var ung!

EN GENOMGÅENDE TREND i föreningslivet är att medlemsantalet minskar. Vad det beror på finns inget enkelt svar på.

– Detta med föreningar och medlemskap är en mycket stor fråga, menar Anneli Palmsköld. Jag hade en student som undersökte hur föreningslivet kan attrahera unga, genom att närmare undersöka

föreningar som har lyckats. Det finns flera gemensamma nämnare för detta som handlar om att sänka trösklarna och hitta nya former för att bedriva föreningsarbete och att samlas kring frågor. Det är ju knappast så att engagemang saknas, men formerna behöver anpassas till hur unga vill och kan kanalisera detta.

Agneta Nilsson skrev, i medlemsblad 3-1991, hoppfullt och uppmanande att "Vi alla, nuvarande och kommande medlemmar antar utmaningen att tillsammans utveckla denna förening till något betydelsefullt, till en organisation som ska bevara, utveckla och föra handvävningen framåt. Vi har oanade möjligheter till detta." (blad två ledare 1991 3).

Idag, 30 år senare har riksårsmötet för andra året genomförts via Zoom, det finns ett antal återkommande digitala vävcaféer i flera regioner och andra digitala aktiviteter som inte bara riktar mot Riksvävarnas medlemmar. Det kan onekligen anses som oanade möjligheter och sätt att utforska nya former för aktiviteter och organisering.

Men det är inte bara det digitala som gett oanade möjligheter först idag. I 30 år har Riksvävarna skapat mötesplatser för sina medlemmar. Inga Danielsson, medlem i Östergötlands handvävare, berättar:

– Det känns fantastiskt att jag varit medlem i denna förening i 30 år. Jag gick med från början för det lät spännande med en vävförening, jag hade tidigare varit ordförande i Svenska Batikföreningen. För närvarande sitter jag i styrelsen för Östergötlands Handvävare och det är så stimulerande. Att vara med i denna förening har varit så roligt under åren. Jag har kunnat vara med på en del utomlandsresor i riksföreningens regi som till exempel Lettland, Holland, USA och Jordanien. Jag är inte varit med i någon vävstuga utan har tre vävstolar i min ateljé och väver i min ensamhet. Därför har det varit viktigt att träffa likasinnade. Samarbetet och gemenskapen med andra har gett mig kunskap, ideér och stor glädje. Vi har ju i Östergötlands Handvävare haft kurser, utflykter, resor inom landet, möten och utställningar, som gett mig mera kunskap i vävningen.

YVONNE BENGTTSSON, ordförande i Vi Vävare i Skåne, gick med i Riksvävarna 2012. Yvonne Bengtsson berättar att hon är med i Riksvävarna för att det är viktigt att hantverket har en plats i samhället. En av hennes hjärtefrågor är att det ska finnas en vävlärarutbildning.

– Risker med att textillärarna idag inte har en fördjupad kunskap i vävning är att vävstolarna i klassrummen tas bort, säger Yvonne Bengtsson.

– Vävningen är viktig i skolans undervisning för det är problemlösning – hela tiden! Man lär sig tänka i flera led, slöjden utvecklar tänkandet teoretiskt och praktiskt, och det är även socialt.

Jag tänker på glädjen i vävstugan, där ser vi tillgångarna hos varandra, fortsätter hon.

ALICIA SAAVEDRA VÄVER i vävstugan i Kirseberg i Malmö, men har tagit tjänstledigt och går nu Fristads folkhögskolas helårsutbildning i vävning. Tanken var att det skulle bli ett år, men hon kommer gå ett år till.

– Jag gick kvällskursen i vävning på Medborgarskolan, men när den las ner tipsade läraren om att gå med i en vävstuga och även om Riksvävorna. Det var kanske 10 år sedan, och för mig var det som att hitta en ny värld. När man är ny och ser alla damerna i vävstugan blir man nästan lite rädd, måste man vara så grym på att väva? Men det som är bra med en intresseförening är att alla är välkomna. Tanken är att kunskapen finns och delas av alla medlemmar. Jag ser fram emot att vara den som kan lära ut och sprida det jag kan. Värdet av gemenskap är viktigt och att ha någonstans att ställa frågor, säger Alicia Saavedra.

En förening karaktäriseras av att den samlar människor som gör saker ihop av olika anledningar, det lämnar spår i form av medlemsmatriklar, protokoll och informationsblad. Vävningen lämnar också spår i form av kunskap, minnen, redskap som byter händer, böcker som säljs vidare, häften som delas och de färdiga alstren. Kunskap försvinner inte, det är en förenkling.

Underskriften T.U.v.E, Tertu von Ehrenheim, in-formerar i medlemsblad 2-1991 om att *Jönköpings-posten* 5 oktober 1990 skrivit om Anna Maria Ryd

och Jill Englund som vävt en 1,6 meter bred och 11 meter lång ullväv som ska bli varsin korkåpa till Sofia och Bankeryds församling utanför Jönköping. (sid 8 nr 2). När jag skriver till Bankeryds församling berättar kyrkoherde Karin Grännö Engkvist att den är i bruk, men tyvärr inte används så ofta nuförtiden, framför allt för att de mest firar högmässa, vilket föranleder mässshake i stället. Hon tror att senast korkåpan användes var nog vid hennes egen installation som kyrkoherde, 18 september 2016. Hennes företrädare samt tidigare komminister använde den mer frekvent. Hon har fått berättat för sig att komministern gärna använde den vid varje vigsel.

HANDDUKAR, LÖPARE, väskor och mattor. Det är spår av verksamhet. Komprimerad tid, taktill resultat av arbete, kunskap och kreativitet. Vi kan vinka till varandra genom teknikerna, trådarna och tankarna. Hej Agneta, hej Lotta, hej Linnea! Vi kanske inte ses men jag tänker på dig när jag gör det här. Gemenskap får väl antas vara en färskvara, och något som är lika trevligt som viktigt att upprätthålla.

Att berätta om Riksvävorna går som sagt att göra på olika sätt. Detta år är ett bra tillfälle att göra det extra mycket. Frågan ställdes även 1991: "Vilket värde ser vi i vår vävning? Vad väver vi? Detta är frågor som jag skulle vilja ta upp till debatt i vårt medlemsblad. Fatta pennan och skriv vad som driver dig att väva!" Vill du berätta hör gärna av dig till solvogat@riksvav.se. Tack för att du är medlem. ✂

Framsida på det första medlemsbladet som sedan fick namnet Solvögat.

Tillsammans är vi större än oss själva

Helgen den 28–29 augusti startar 30 års-jubileet på riktigt, över hela Sverige. Alla regioner styr själva över vad de anordnar och om det är hela helgen eller en av dagarna. Jubileumsgruppen har tagit fram fyra ord som sammanfattar vad Riksvävorna verkar för. Jubileet är ett sätt att uppmärksamma Riksvävarnas 30 åriga historia och en kampanj för att lyfta gemenskapen i handvävningen och i Riksvävorna. Tillsammans gör vi något som är större än oss själva. Orden är: Glädje och Gemenskap, Kunskap och Kvalitet. Grattis på 30 årsdagen!

- Vi lyfter fram glädjen med handvävning.
- Vi visar på den gemenskap som finns bland vävare.
- Vi delar med oss av vår kunskap till varandra.
- Vi belyser hur kvalitet och hållbarhet är en viktig del i handvävningen, både i process och färdig produkt.

Glädje är:

- att längta efter att väva.
- att se en väv växa fram.
- att färdigställa en produkt.
- att känna att den fyller sitt syfte.
- att med stolthet kunna utföra ett hantverk.

Gemenskap är:

- att lösa problem tillsammans.
- att dela med sig av idéer och erfarenheter.
- att umgås i vävningens tecken.

Kunskap är:

- förmågan att förstå sambanden mellan material, redskap, vävtekniker och vävprocessen och därigenom kunna framställa funktionella produkter.
- förmågan att förvalta och utveckla ett kulturarv.

Kvalitet är:

- förmåga och skicklighet att använda material eller råvaror med goda egenskaper som med en väl vald vävteknik genererar produkter med högt värde som lämpar sig väl för sitt användningsområde. ✂

Riksvävorna
30 år